ŐSZI PEDAGÓGIAI NAPOK 2017

BUDAPESTI P K

2017. november 14.

MAGATARTÁSPROBLÉMÁK
SZOCIÁLIS KÉSZSÉGEK DEFICITJE
AUTIZMUS SPEKTRUMZAVAR

Nagy-Balóné Mogyorós Vera

klinikai szakpszichológus, iskolapszichológus

Maslow - piramis

A, Tiszta lappal indul→ de nem jó pozíciót szerez, mert nem jó eszközöket használ

B, Már nem jó a pozíciója →mindent!!! megtesz, hogy javítson rajta

C, Nincs eszköze → állandó sikertelenség

- **A VISELKEDÉS OKA**

- Hiperaktivitás
- Autizmus
- Egyéb pszichés problémák
- Családi körülmények
- Képességproblémák,
- Stb

- **A VISELKEDÉS CÉLJA**

- Elérni valamit
- Elkerülni valamit

A SZOCIÁLIS KÉSZSÉGEK TANULHATÓK

- **MAGATARTÁSZAVAR / HIPERAKTIVITÁS**

markáns minőségi és mennyiségi eltérés életkornak megfelelő és fejlődési szinttől elvárt átlagos működési módoktól

- **Hiperaktivitás:**

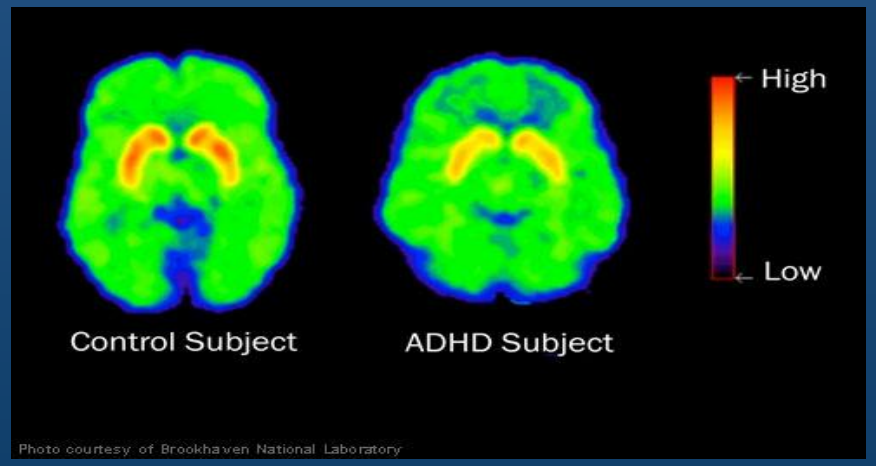
1, figyelemprobléma,

2, indulatkezelési probléma,

3, aktivitás zavara

- Az agytörzs kevés információt kap, ezért maga keres új ingereket.

- A homloklebeny hibásan végzi feladatait

- **AUTIZMUS SPEKTRUMZAVAR**

➢ Fejlődési zavar, amely jellemzően **veleszületett és egész életen át tart**. A fejlődési zavar ebben az esetben azt jelenti, hogy bizonyos területeken nem a megszokott módon, tempóban és irányban halad előre a fejlődés.

➢ Az autizmus **pervazív fejlődési zavar**: átható fejlődési zavar, amely az egész személyiséget érinti.

➢ A **klinikai kép igen sokféle** lehet, az autizmus súlyossága, az értelmi színvonal, az egyéb képességek, illetve fogyatékosságok és a gyermek személyisége függvényében.

MAGATARTÁSPROBLÉMÁK

VISELKEDÉSRENDEZÉS = TANÍTÁS

Viselkedés : tanulási folyamat függvénye (tapasztalati tanulás)

Jutalommal megerősített viselkedés jövőbeli előfordulásának valószínűsége nő!

Zavar = nem kívánt viselkedés megerősítést kapott

Kezelés = kívánt viselkedés megjelenése után növelni a megerősítések számát, nem kívánt viselkedés után csökkenteni a jutalmazást

• Változtatáshoz szükséges motivációt külön meg kell teremteni

– fel kell kelteni az érdeklődésüket, meg kell nyerni a változás számára

– felnőtt figyelme, elismerése alapvető jelentőségű

– azonnali és kontingens megerősítés

• Modelltanulás, szociális megerősítők:

– gyerekek a viselkedést a számukra mintaként szolgáló felnőttektől tanulják

– többet tanulnak tetteikből, mint szavaikból

– modell viselkedésének konzekvenciája kívánatos

A magatartásproblémák megoldásának hozzávalói

Hatékony verbális kommunikáció

3 kommunikációs alapszabály :

- RÖVIDEN (Már ezerszer megmondtam, hogy neked kell megterítened vacsora előtt! Te is ebben a családban élsz, ki kell venned a részed a házimunkából. Ez is a házimunka része…blablabla)
- KIJELENTŐ vagy FELSZÓLÍTÓ módban (Letennéd már?)
- NEM- nem célravezető -napi 50x (Ne szaladgálj, ne kiabálj!, Ne állj fel, Ne mocorogj!)

(pl. ADHD esetében: figyelemzavar, nem figyel a non-verbális jelzésekre, „szelektív hallás” jellemzi, oppozíció)

- Nyugodtan, halkan, nem kiabálva Miért? Kiabált beszéd általában gyorsabb; „ki tudtam hozni a sodrából”
- Határozottan, magabiztosan Miért? Tekintély hangja; tovább tud nyugodt maradni a felnőtt
- Mélyebb hangfekvésben Miért? A mélyebb hangfekvés a „tekintély hangja” információt is tartalmazza
- Egymás szemébe nézve, akár megérintve a gyermek vállát, kezét Miért? Figyelmet fenn tartjuk; biztosak lehetünk benne, hogy arra figyelt, amit mondtunk neki
- Összetett utasítások helyett részfeladatok szétválasztása. Miért? Figyelemzavar esetén eredményesebb kommunikációs stílus.
- Rövid mondatokat használjunk, ne hosszú magyarázatokat Miért? Figyelem rövid ideig marad fenn, beszédértési nehézségekkel küzdő gyerekek is jobban megértik

Non – verbális kommunikáció

„Legyél csendben!”

„Ügyes voltál!”

„Szép munka!”

„Jól dolgozol!”

Napirend, időbeosztás

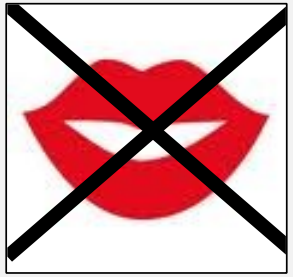
- Miért fontos? • Egyértelmű, mikor mi történik, biztonságot nyújt, gyermek tudhatja, mire számíthat • Feladatot ad, nincsenek „üresjáratok”
- Kinél? • Minden gyermeknek hasznos, de különösen fontos: – ADHD – Viselkedésprobléma, oppozíció – Autizmus spektrumzavar
- Használatának pozitív következményei? • Kevesebb szóbeli utasítás, a **vizuális napirend** már önmagában hordoz bizonyos szabályokat, evidenciákat • Nagyobb együttműködés • Nagyobb kiegyensúlyozottság, biztonság érzése a gyermek oldaláról • Kevesebb „problémás” időszak

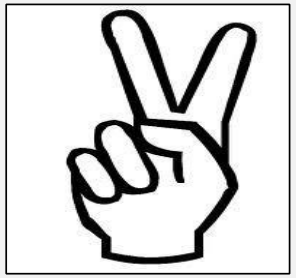
Szabályok

- **Pozitív megfogalmazás** – NE, NEM
- **Egyértelműség** : érthetőek mindkét fél számára, ugyanazt értik alatta (ezt fontos tisztázni!)
- **Kiszámíthatóság** : előre megtervezni és megbeszélni a szabályokat, nem utólag
- **Következetesség** : a szabályok, illetve azok betartásának pozitív, nem betartásának negatív következményei egyértelműek, egy adott viselkedés esetén mindig ugyan arra a reakcióra számíthat a gyerek.
- **Helyhez és időhöz kötése** a szabályoknak biztosítja az egyértelműséget, mérhetőséget.

SZABÁLYOK

- **szék - szabály:**

„A helyemen ülök.”

- **száj - szabály:**

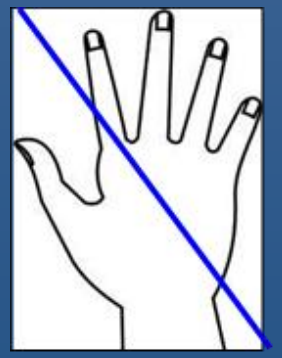
„Csöndben vagyok.”

- **kéz – szabály:**

„Ha mondani akarok valamit, jelentkezem.”

5 ujj szabály (szülőkkel együttműködve)

„Csak felnőtt nyúlhat hozzá!”

„Ebben a teremben nem lehet enni!”

„Dobd ki a szemetet!”

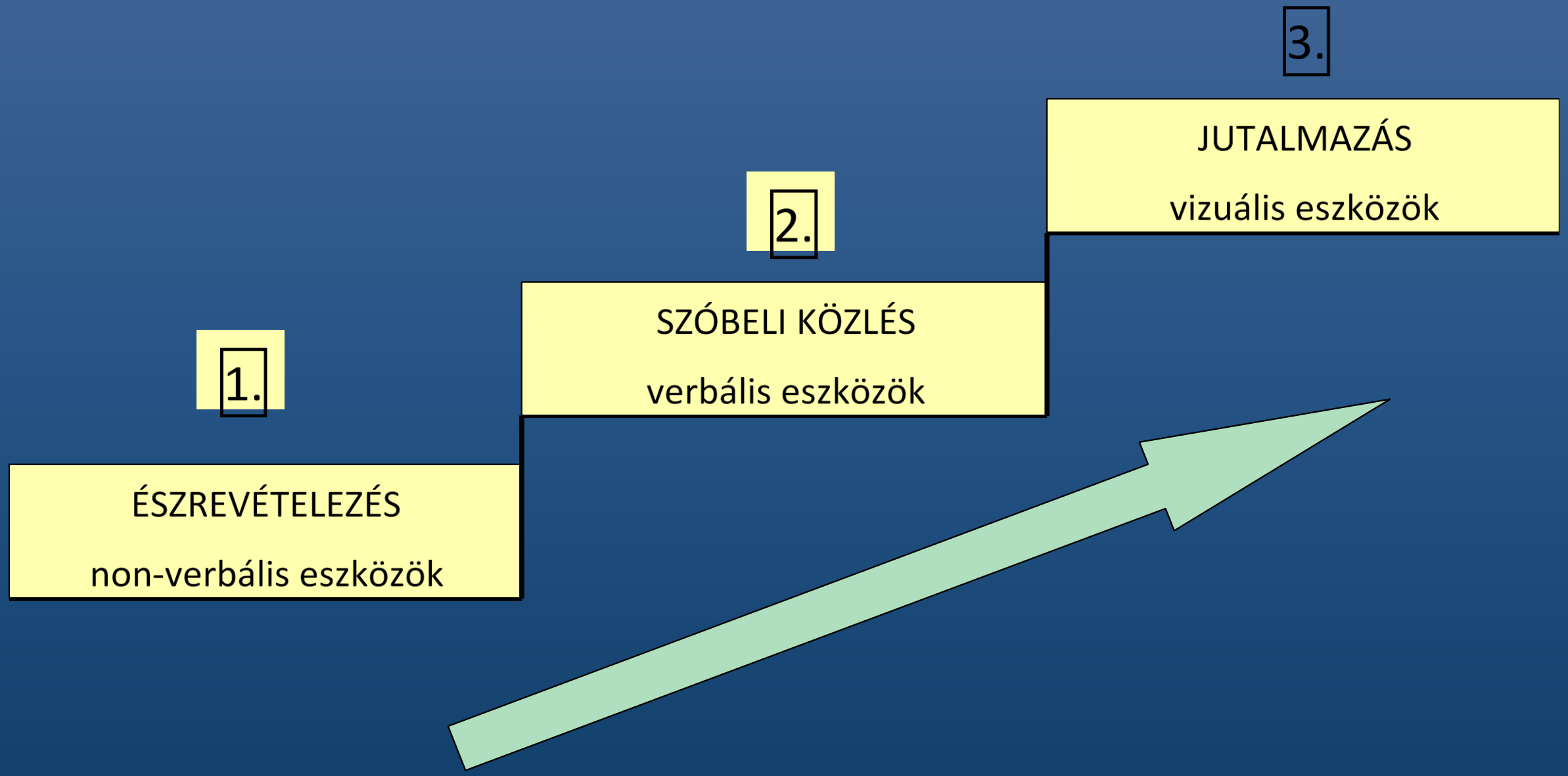
Szerződés

- A mai naptól kezdve én, Kovács Ferenc vállalom, hogy a matematika órán
- - ülök a helyemen, - csendben vagyok, - ha mondani szeretnék valamit, jelentkezem.
- Kiss Kati néni folyamatosan figyelni és pontozni fogja, hogyan sikerül betartanom a szabályokat. Ha sikerül, akkor az óra végén kapok egy matricát az albumomba.

…….. ……..

Kiss Kati néni Kovács Ferenc

Pozitív megerősítések lépcsőfokai

1.Észrevételezés:

- Érintés, simogatás, kacsintás, „csapj bele!”, titkos jelek, kitüntetett figyelem.
- Azonnali, nyilvános.
- Hiteles.

2.Szóbeli közlés

- Nem a gyereket értékeljük, hanem a cselekvést.
- A megfelelő viselkedés mellett a helytelen magatartást kérésként, elvárásként jelezzük vissza.
- Ne használjuk megerősítéskor a DE… / CSAK… / ELLENBEN… / MÁSKOR MIÉRT NEM…? / VÉGRE… / szavakat, mert azonnal érvénytelenítjük a dicséretet.

3.Jutalmazás

- Cél: motiváció fenntartása, növelése
- Vizuális eszközök segítségével a gyermek folyamatos visszajelzést kap a magatartásáról
- Egy-egy újabb jutalmazási időszakban tiszta lappal indul, ettől újabb erőfeszítés várható.

„Örülök, hogy csendben játszottál a szobádban, **de miért kellett ekkora rumlit csinálnod?”**

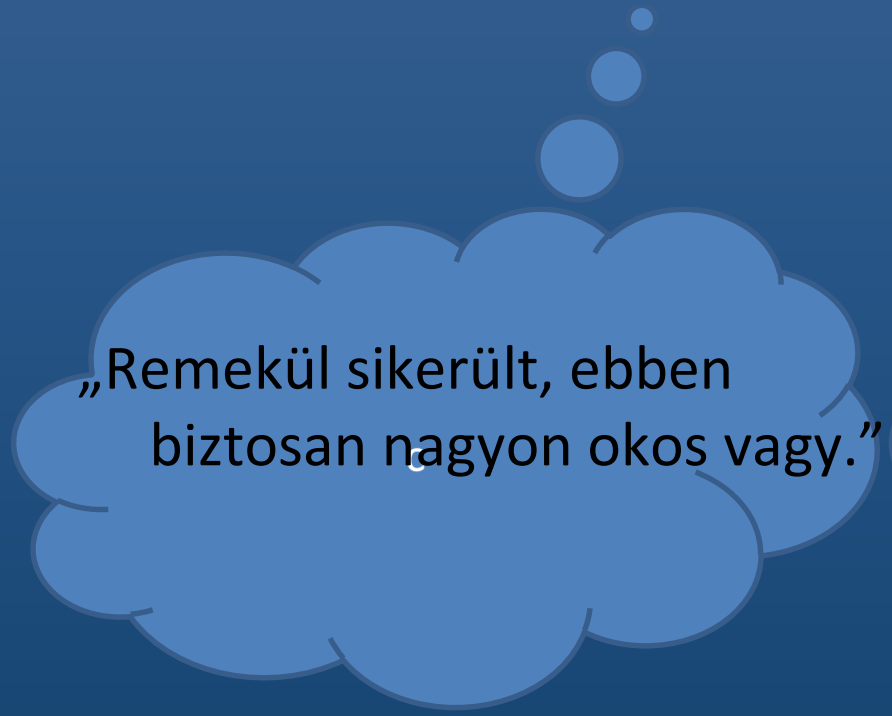
„Örülök, hogy csendben játszottál a szobádban, **kérlek most pakolj el magad után.”**

„Köszönöm, hogy felhoztál végre krétát ennyi hónap könyörgés után.”

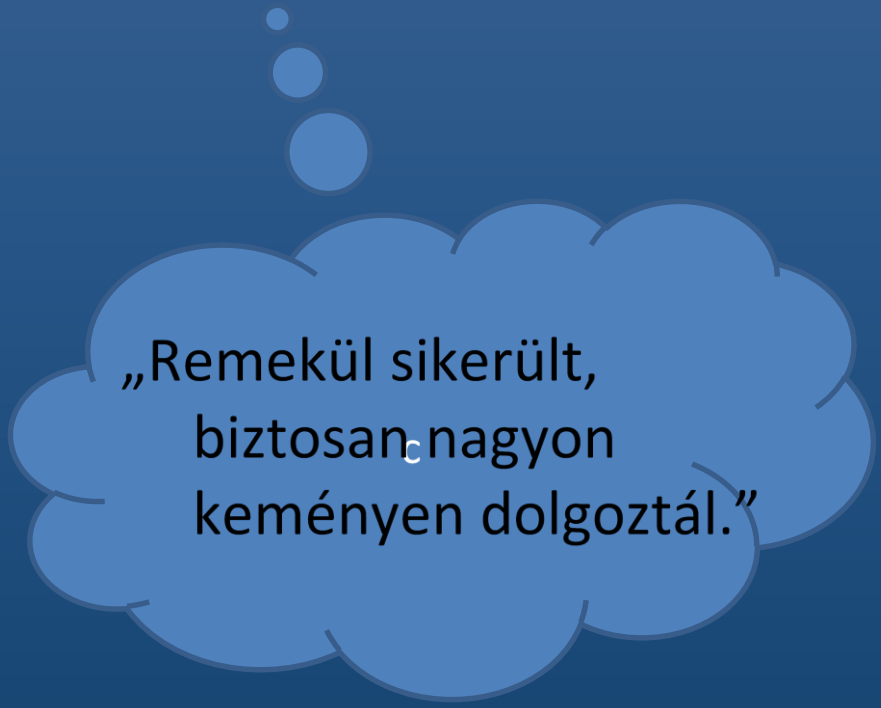
„Köszönöm, hogy felhoztál krétát.”

Mit dicsérjünk?

Intelligencia

erőfeszítés

Milyen a jó jutalmazás?

- Értékeljük az erőfeszítést, nem a hibát büntetjük.
- 80 % sikert várunk el, nem 100%-ot.
- Olyan elvárásokat támasztunk, amelyek a gyerek számára teljesíthetőek erőfeszítéssel.
- Megszerzett pontokat nem veszünk vissza.

Jutalmazási lehetőségek az iskolában, privilégiumok, előjogok

- Segíthetek az osztályterem tisztántartásában.
- Táblatörlő szivacsot kimoshatom.
- Táblát letörölhetem tanóra közben / az óra végén. Én írhatok a táblára a tanórán.
- Tanár segítője lehetek egy tanórán át.
- A „Nap Diákja” / a „Hét Diákja” cím birtokosa lehetek.
- Választhatok a matricák között.
- Kapok az üzenő füzetembe egy dicsérő üzenetet, stb

2010 / 2011 tanév

Jóságpénz

Név

Lenyelem a békát!

A **NYUGALOM DÍJ** ma

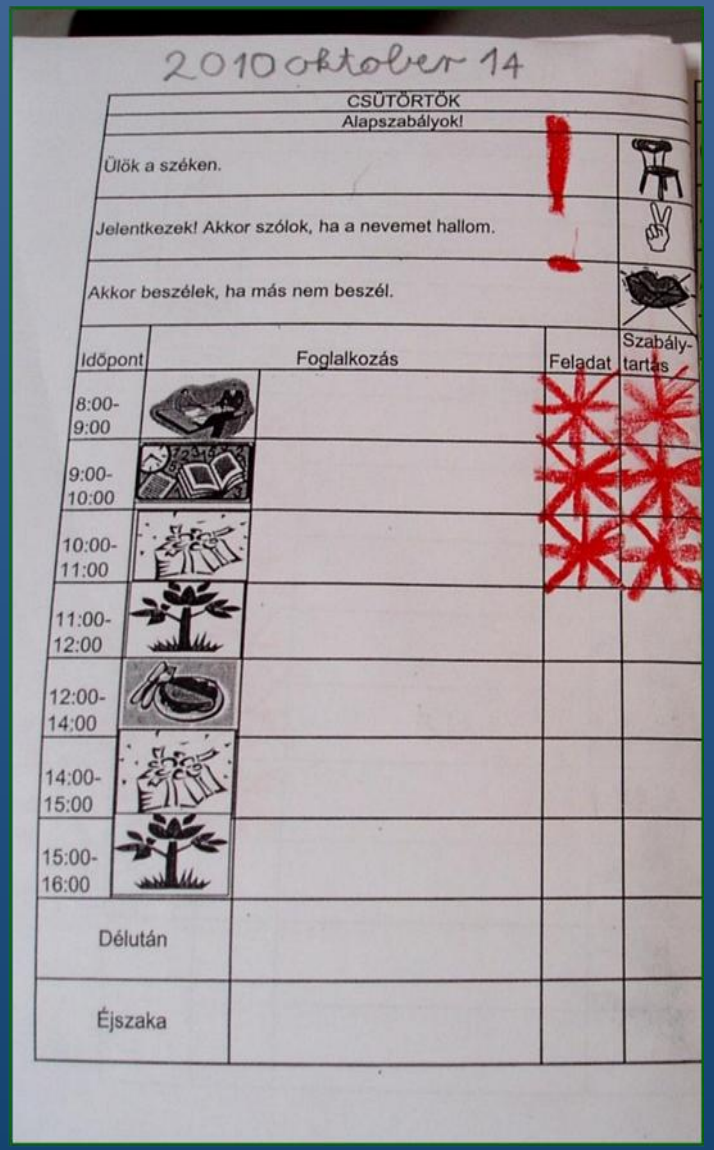
Név

jár, mert

- ❑ Uralkodott a haragján.
- ❑ Nyugodt tudott maradni egy nehéz helyzetben.
- ❑ Voltak ötletei, hogy oldja meg jól a helyzetet.
- ❑ Segített a társainak.
- ❑ Jó csapatjátékos volt.

Aláírás, dátum

Időpont	Foglalkozás	Feladat	Szabály-tartás
8:00-9:00			
9:00-10:00			
10:00-11:00			
11:00-12:00			
12:00-14:00			
14:00-15:00			
15:00-16:00			
Délután			

Egyénre szabott terv készítése a viselkedés megváltoztatásához

- **1. lépcső:** a negatív viselkedés felismerése, megfogalmazása
- **2. lépcső:** miért áll fenn a nemkívánatos viselkedés? (Azért viselkedik helytelenül, mert így extra figyelmet kap. A belső frusztrációját, feszültségét vezeti le a helytelen viselkedésen keresztül. Nincsenek meg a képességei ahhoz, hogy másként viselkedjen. Azért viselkedik helytelenül, hogy így megelőzzön egy stressz-helyzetet, vagy egy nem kedvelt feladatot. A helytelen viselkedés hatására hatalma lesz a többiek (kortársak és / vagy felnőttek) felett. Az adott viselkedéssel bosszút áll. A gyermeket nem tanították meg más, szociális helyzetben elfogadottabb viselkedésre. A gyermek környezetében élők helyeslik, jóváhagyják az adott viselkedést.)
- **3. lépcső**: célozzuk meg a kívánt viselkedést
- **4. lépcső**: keressük meg hozzá a megfelelő stratégiát

példa

- 1. lépcső: Mi a probléma?

A gyermek az utasítások, feladatok adásának ideje alatt beszél.

- 2. lépcső: Miért?

Sok figyelmet kap így a tanárától és társaitól.

- 3. lépcső: Milyen viselkedést szeretnénk helyette?

Hallgassa csöndben végig az utasításokat.

- 4. lépcső: Hogyan érjük el?

Utasítások adása előtt szemkontaktus felvétele a gyermekkel.
Pozitív figyelem.

Vészhelyzetek, negatív konzekvenciák

- Verbális/fizikai agresszió
- Verekedés
- Indulatkitörés
- Csúnya beszéd
- Súlyos szabályszegés

Néhány gondolat a büntetésről…

- Azonnali hatás, de nem alkalmas, hogy kívánatos gondolkodás és viselkedésmód felé tereljen
- Megállítja az pl. agresszív viselkedést, de nem oldja meg az alapproblémát
- Agresszivitás modellül szolgálhat
- Elkerülő magatartást, ellenállást, haragot vált ki

<u>Helyette:</u>

Pozitív megerősítők (figyelem, jutalom) elmaradása

Time Out („kispad”)

Lehető legenyhébb beavatkozás elve

1. **Pozitív megerősítés elmaradása:** (Következetesség, Azonnaliság, Hibák kijavítását tanítjuk, ezért mindig adunk lehetőséget javításra pl. másnap extra erőfeszítés)

2. **Figyelem-megvonás**: Azokban az esetekben, amikor a gyermek nem kívánatos viselkedése nem veszélyezteti saját/mások/berendezés épségét és nem túl zavaró (pl. provokatív) . Gyerek célja: odafigyelés megszerzése

3. **Emlékeztetők, Figyelmeztetés** (ha…akkor…)

4. **Negatív következmények** : Time Out

Time out

- Time-out = szociális izoláció, „kiállítás” – gyermeket eltávolítjuk abból a környezetből, ahol problémás viselkedés pozitív megerősítést kaphatna
- Csak addig tartson, amíg a problémás viselkedés tart (2-5 perc) – Azonnal oldjuk fel, ha az adaptív viselkedés jelentkezik
- Helye ne legyen szorongáskeltő, de kellemes se legyen!
- Fontos, hogy a gyerek megértse mely viselkedés következményeként távolították el adott környezetből (pl. le kell ülnöd, mert megütötted)

Time out szabályok

1. Megfogalmazzuk mely nem kívánt viselkedés következménye ez, és milyen viselkedést várunk tőle a jövőben.

2. Ha letelt az idő megkérdezzük tőle tudja-e miért volt gondolkodóban.

3. Amennyiben helyesen megfogalmazza, akkor szóbeli dicséret, zseton adása mellett a kiállítást befejezzük.

4. Ha a gyermek nem képes lecsillapodni, együttműködni konkrét időtartammal hosszabbítjuk .

Indulatszabályozás

„Dühszabályok”: a düh egy érzés, szabad dühösnek lenni, de tilos mást bántani és erőszakosan viselkedni - beszélj róla!

Szabály+pontozófüzet :

„Ha baj van, szólok a felnőtteknek!”

„Nyugodt maradok!”

„Vigyázok magamra, társaimra és a környezetemre!”

„Teknős-módszer”

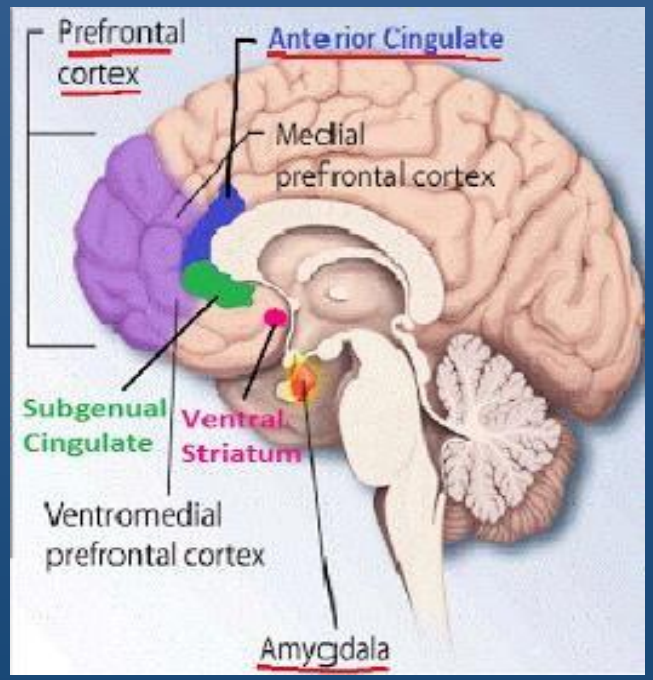
1. **lépés** – STOP
2. **lépés** – Bújj vissza a páncélodba!
3. **lépés** – Végy nagy levegőket!
4. **lépés** – Próbáld újra!

Létezik-e dícséretfüggés?

Ventralis striatum: bekapcsolódik, ha elmarad az azonnali jutalom, kapcsolatban a jutalomközponttal

időnkénti megerősítés

fokozott kitartás

Az autizmus belülről…

„Pici koromtól olvasok mindent, ami betű. Különösen kedveltem azokat a könyveket is, amikben szép hosszú latin és görög szavak voltak, amiket használtam is. Utána a többi gyerektől megkaptam, hogy „beképzelt vagyok”, mert „folyton idegen szavakat használok”. Az én fejemben meg sem fordult, hogy a többiek az általam használt szavakat esetleg nem érthetik. Sőt, nem is értettem, hogy miért kellene nekem egyáltalán gondolkodnom azon, hogy a többiek értik-e, amit mondok. Az meg végképp nem merült föl bennem, hogy a többiek sértőnek érezhetik azt, hogy olyan szavakat használok, amiket ők nem értenek.”

„…a többi diák csúfolódásának és zaklatásának komoly célpontja lettem, igaz ekkoriban kezdtem megtanulni, hogyan védhetem meg magam, és arra is rájöttem, hogy az emberi viselkedésnek és magatartásnak sok olyan íratlan szabálya van, amelyeket rajtam kívül mindenki ismer.”

Autisztikus triász

A spektrumba tartozó összes állapotot, a

- (1) szociális kommunikációt,
- (2) kölcsönösséget igénylő szociális interakciókat, valamint
- (3) rugalmas gondolkodást és viselkedés-szervezést megalapozó kognitív készségek

késése, illetve sajátos fejlődése jellemzi (Lorna Wing-féle triász).

- Az idegrendszer fejlődési rendellenessége.

A gyanújelek, tünetek

1) Kölcsönös kommunikáció sérülésére utal

• echolália: válasz helyett megismétli a kérdést, mondatot vagy filmek szövegét idézi, v. kifejezéseket ismételget

• sztereotip szófordulatok, pedáns szóhasználat pl. „megnézem mi zajlik a városban”

• személyes névmások, ragok cseréje (pl. E/3sz.-ben beszél magáról, kijelentésnél is kérdő hangsúlyt használ)

• neologizmák: nyilvánvalóan furcsa szóalkotás (pl. nagymamát az életkora alapján nevezi meg:77-es)

• sajátos beszéd: intonáció, hangerő, ritmus, sebesség eltérő

• kérdések sztereotip ismételgetése, érdeklődési körnek megfelelő monológok

• nehézség a kölcsönös beszélgetés felépítésében (nehéz vele beszélgetni, ha a téma nem érdekli, figyelmen kívül hagyja a kérdést/ nem épít arra amit a másik fél mond, „fújja a magáét a z érdeklődési köréből)

•beszédértés színvonala elmarad (szokatlan mértékben függ a helyzettől, a beszéd komplexitásával romlik, elvont fogalmak, többértelmű szavak, irónia, szólások megértése nem megy) pl. „beléd bújt a kisördög?” „nem most jöttem le a falvédőről?”

• arckifejezések, gesztusok, testtartás alkalmazásának és értelmezésének zavara (pl. mutatásnál nem nézi, hogy akinek meg akar mutatni valamit az odanéz-e, hanem csak a tárgyat nézi, v. nem mutat egyáltalán, leíró és instrumentális gesztusok hiánya: bólintás, fejrázás, integetés

2) Kölcsönös szociális kapcsolatok sérülésére utal:

- a környezetében lévő emberek iránt kevéssé érdeklődő pl. elutasítja a közeledést, nem kedveli a testi kontaktust, bárkire rábízható
- fájdalmában nem keres vigasztalást, vagy csak sztereotip, tanult módon
- spontán nem vígasztal (gesztusok: pl. érintés, hangadás, tárgy felajánlása, amikor valaki szomorú, arckifejezés együttérzést tükröz) vagy ritkán, csak eltúlzott érzelmek esetén és mimikája nem tükröz szomorúságot
- örömének, élményeinek megosztására kevéssé törekszik
- játékait, tárgyait, ételt spontán nem osztja meg társaival, vagy csak a családtagokkal teszi a tanult módon
- szociális kulcsingerek figyelmen kívül hagyása pl. idegenekkel szokatlanul barátságos, bárkivel leáll beszélgetni, idegeneket megérint, ölükbe ül, táskájukban keresgél, vagy indokolatlanul goromba
- nem helyénvaló, zavarba ejtő kérdések állítások pl. hangos megjegyzéseket tesz mások külsejére „a néni miért ilyen csúnya?” „hú de nagy a bácsi orra” „Anya ez a néni nemsokára angyal lesz”
- nem vagy csak ritkán kezdeményez közös tevékenységet társaival, kerüli a kortársakat, egyedül, magányosan tevékenykedik
- Közösségben nagyon nehezen, vagy nem bevonható a közös tevékenységekbe, inkább párhuzamosan”, mint együtt játszik a többiekkel
- a legtöbb esetben sérült a kontextusnak megfelelő szemkontaktus használata, szociális időzítése a társas interakciók szabályozásában

3)Rugalmas viselkedésszervezés, érdeklődés zavarára utal:

- Szűk körű! sztereotip, repetitív játéktevékenység dominanciája: pl. tárgyak pörgetése (búgócsiga, kerék), játékok sorba rendezése, tárgyak részei iránti érdeklődés, közelről figyelése/dobálása, kocogtatása
- funkcionális játékhasználat kevéssé jelenik meg
- témájában szokatlan, fokozott intenzitású érdeklődési kör (pl. fémtárgyak, lámpák, utcai feliratok, csatornahálózat, közlekedés, vulkánok, térképek, vasúti menetrend, bolygók)
- intenzív, behatárolt érdeklődési kör, ami témájában nem szokatlan, de szinte kizárólagos az adott időszakban, akár nagyfokú szaktudást is igényel, minőségében nem szociális
- állandósághoz való túlzott ragaszkodás (napirend, tárgyi környezet, szülő ruházata, anya frizurája, útvonalak, rutinok lényegtelen sorrendje,…)
- kényszerek/ rituálék , ugrándozás, repdesés, kézmozgások, ujjak csavargatása
- szokatlan tárgyakhoz való ragaszkodás

Az iskolában

- Nehéz a beilleszkedés (TRIÁSZ)
- Segíthet a strukturáltabb környezet „Végre csend van!”
- Gyakran a szünet a legnehezebb (viselkedésszervezés, interakciók, kommunikáció)
- „Figyelemzavaros” – csak azt tanulja, ami érdekli (beszűkült érdeklődés)
- „Árulkodás” „Önkéntes rendőr” (szociális helyzetek, érzelmek)
- Nagyobb önállóságra lenne szükség (viselkedésszervezés, önismeret)
- Időbeosztás, tevékenységek megszervezése (viselkedésszervezés)
- Szociális készségek terén egyre nagyobb elmaradás a kortársakhoz képest (önismeret)
- Vélt és valós piszkálódások (Önismeret, társas helyzetek)
- A bántalmazottság fokozódhat, abúzus áldozatai

1) A kommunikációról

- Az autista gyermek más nyelvet beszél.
- A gyermek nyelve, a viselkedése. Ha nem a szája, akkor az egész gyerek mondja.
- Hiánya: A környezet számára nagyon megterhelő, viselkedésproblémát, fokozott kiszolgáltatottságot, érzelmi zavarokat, gondolkodás fejlődési deficitet okoz.

A vizuális készségeikre támaszkodnak.

Vizuális információkkal segítjük őket!

Alternatív kommunikációs eszközök

- A hiányzó vagy diszfunkcionális nyelvet helyettesítő tárgyak, képek.
- Egyéni szótár, amit a gyermek mindenhová visz magával és használ, mint a nagyothalló a hallókészülékét. Egész életen át szüksége lesz rá! (fehér bot)
- SPONTÁN, FUNKCIONÁLIS, KÖLCSÖNÖS kommunikáció a cél

Jelentősen csökkenti a viselkedésproblémákat

PECS (Picture Exchange Communication System)

- Egy *alternatív kommunikációs* eszköz csomag, mely a kommunikáció megindítására összpontosít.
- A *PECS* kezdetben az egyént arra tanítja, hogy egy képet adjon kommunikációs partnerének, aki azonnal jutalmazza a cserét, mint egy kérést.
- A rendszer a továbbiakban megtanítja, hogy hogyan állítható össze ezekből egy mondat .

ÉN-KÖNYV - MIRE JÓ?

- Emlékkönyv
- Segít a képi emléket szavakba foglalni
- Beszél a gyerek helyett a gyerek múltjáról
- Dokumentálja az életét a későbbi segítői számára: a saját és a család élete, szokások, képességek, tudás, ami kerülendő vele, ami kívánatos számára, amire büszke,
- Ünnepek - Karácsony, születésnapok, ajándékok…
- Nyaralások - helyszínek, térkép, eszközök
- Évszakok – időjárás, öltözés, lehet, nem lehet…
- Játékok – szabályok, kedvencek, utált eszközök…
- Ételek – ahogy apa főzi, amit szeretek
- Amit egyedül meg tudok tenni
- Amit közösen csinálunk

2)TÁRSAS KÉSZSÉGEK NEHÉZSÉGEI

Szociális narratívák

- Vizuálisan ábrázolt történetek, melyek társas helyzeteket írnak le, ill. olyan szociálisan elfogadható válaszokat, viselkedéseket tanítanak, melyek segítik az autizmussal élő személyt abban, hogy elsajátítsa és alkalmazni tudja szociális készségeit.

Segíti:

- Kommunikáció
- Probléma megoldás
- Döntés hozás
- Önmenedzsment
- Kortárs kapcsolatok kezdeményezése és fenntartása
- Segít információt szerezni mások gondolatairól, érzéseiről, a kontextusba helyezi az eseményeket

- Elmeolvasás tanítása

- ÖTVEN

(Önismeret, Társas Viselkedés, Egészségnevelés)

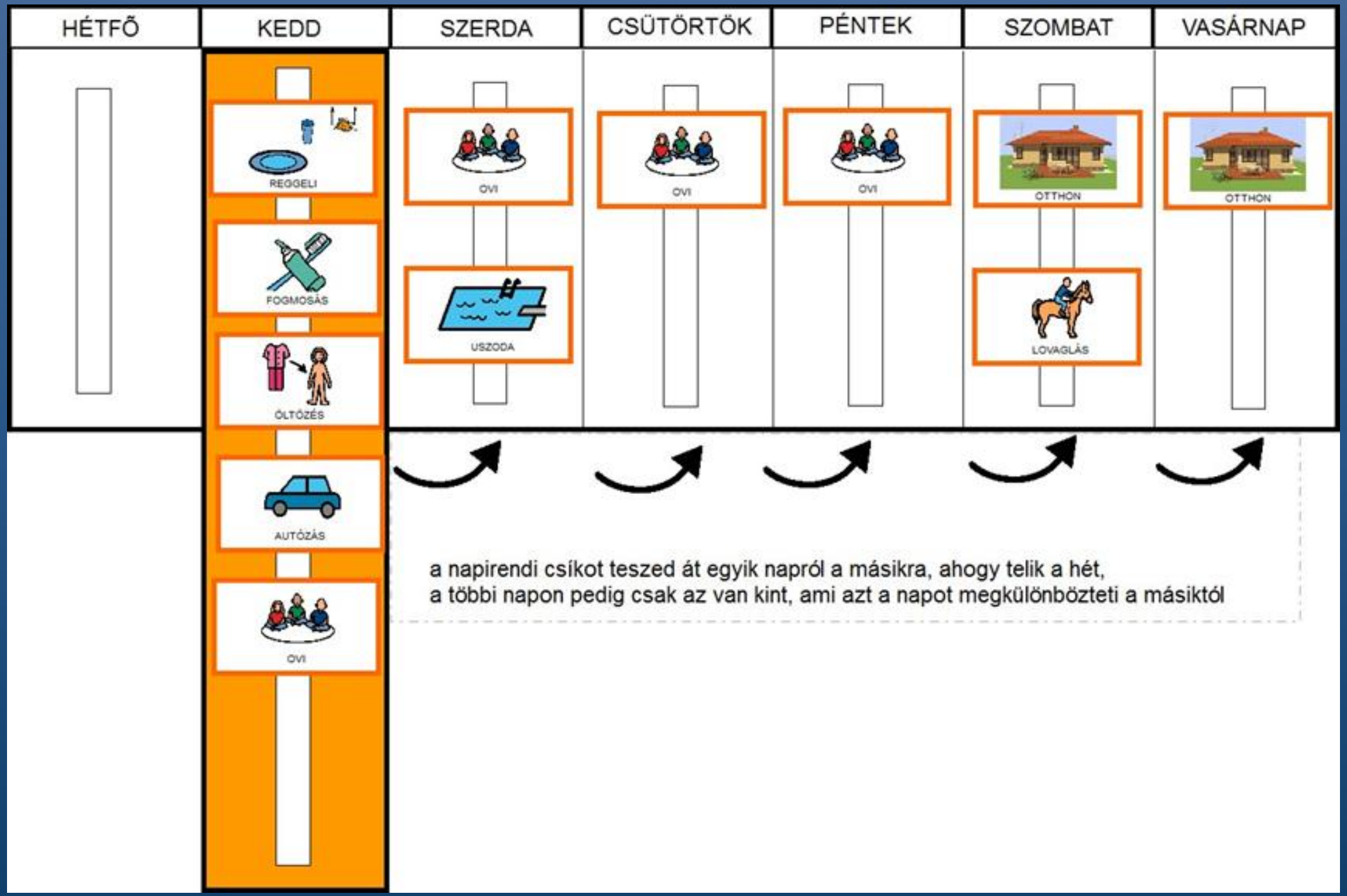
1. Én és a külső tulajdonságaim • 2. Én és a belső tulajdonságaim • 3. Én és a testem • 4. Én és az érzelmeim • 5. Én és a viselkedésem • 6. Én és a kapcsolataim • 7. Én és a nemiségem • 8. A biztonságom és az egészségem megőrzése • 9./a Én és mások – különbségek • 9./b Én és mások – Autizmus

3) Rugalmas viselkedésszervezés

Napirend = TÉR-IDŐ struktúra!!!

- Érthető feladatok: mutatjuk, nem (csak) mondjuk!

A vizuális, (tárgyas, képes vagy írott) napirend térben és időben szervezi a személyt, válaszol az alábbi kérdésekre: Mit vársz tőlem? Meddig tart az? Mi jön azután? Mit, hol tegyek? Segíti a beszéd értést, a tevékenység szervezést és váltást, a helyváltoztatási készséget, a segítő személytől független önszervezést, az események bejósolhatóságát,

HÉTFŐ
KEDD
SZERDA
CSÜTÖRTÖK
PÉNTEK
SZOMBAT
VASÁRNAP
REGGELI
FOGMOSÁS
ÖLTÖZÉS
AUTÓZÁS
OVI
OVI
USZODA
OVI
OVI
OTTHON
LOVAGLÁS
OTTHON
a napirendi csíkot teszed át egyik napról a másikra, ahogy telik a hét,
a többi napon pedig csak az van kint, ami azt a napot megkülönbözteti a másiktól

MEGFOGOM A POHARAT
KINYITOM A CSAPOT
VIZET RAKOK A POHÁRBA
LERAKOM A POHARAT
ELZÁROM A CSAPOT
MEGFOGOM A FOGKEFÉT
MEGFOGOM A FOGKRÉMET
LECSAVAROM A KUPAKOT
KINYOMOM A FOGKRÉMET
RÁCSAVAROM A KUPAKOT
MEGMOSOM A FOGAM
MEGFOGOM A POHARAT
KIÖBLÍTEM A SZÁM
KIKÖPÖM A VIZET
LERAKOM A POHARAT
KINYITOM A CSAPOT
KIMOSOM A FOGKEFÉT
LERAKOM A FOGKEFÉT
MEGMOSOM AZ ARCOM
ELZÁROM A CSAPOT
MEGTÖRLÖM AZ ARCOM

Hol nem húzhatom le a nadrágom?

folyosón nem

buszon nem

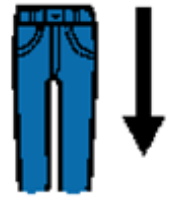

utcán nem

osztályban nem

Hol húzhatom le a nadrágom?

vécében

fürdőszobába

hálószobában

orvosnál

Dolgozom és kapok

Szülőkkel történő hatékony kommunikáció és kapcsolattartás

„Értjük egymást?” – konferencia, 2013.11.23.

Lannert Judit előadása, Kölöknet-Ofoe-T-Tudok on-line kutatása, 1500 fő

- Szülők fele szinte egyáltalán nem kommunikál a pedagógusokkal
- Elsősorban az ellenőrzőn és a szülői értekezleten keresztül tartják a kapcsolatot egymással
- Leghatékonyabb kommunikációs formának mindkét fél a fogadóórát és a közös programokat tartja.
- Minél nagyobb a gyerek, annál kevésbé kommunikál egymással a szülő és a pedagógus, és a szülő annál kevésbé lesz elégedett.
- Egyre gyakoribbak azok a kommunikációs formák, amelyek nem személyesek, interakciókra nem adnak lehetőséget (e-napló, internetes levelezőlista, mobil, email

- „Matematika órán beszélget, eszik, kártyázik. " Válasz: „Az ebadta! Halmozza az élvezeteket, ahelyett, hogy élvezné a halmazokat.”

- „Tisztelt szülők! Fiúk az Önök nevében ír magának igazolásokat és felmentéseket. Kérem, beszélgessenek el vele! Megintem. " Válasz: „Tisztelt Tanár Úr! Nem a gyerek volt. Én így írok. Sajnálom.„

- Matek füzetben beírás: „Hol a lecke?” Szülői válasz: „Nálam nincs!”